

4. Завгородній Ю. Адаптаційні механізми особистості в умовах кризових ситуацій. Дніпро: Психологічна освіта, 2023. 245 с.
5. Кравченко О. Відчуття безпеки як чинник психологічної стабільності. Київ : Психологічні студії, 2022. 198 с.
6. Лазарус Р. Стрес, оцінка і подолання. Оксфорд : Oxford University Press, 2019. 312 с.
7. Мартиненко Н. Тривожність і відчуття безпеки : психологічні аспекти. Харків: Видавництво «Психея», 2021. 224 с.
8. Маслоу А. Мотивація і особистість. Нью-Йорк : Harper, 1954. 411 с.
9. Патнем Р. Соціальний капітал і демократія. Вашингтон : Princeton University Press, 2000. 350 с.
10. Петренко Л. Соціальна підтримка як фактор збереження психологічного благополуччя. Львів : Вісник соціальної психології, 2020. 172 с.
11. Селігман М. Оптимізм і благополуччя: нові підходи в позитивній психології. Нью-Йорк : Random House, 2018. 298 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-504-7-15>

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗБУДОВИ ІННОВАЦІЙНОГО ОСВІТЬОГО СЕРЕДОВИЩА XXI СТОЛІТТЯ

Сурело Євген Анатолійович

студент I курсу магістратури

Навчально-науковий інститут менеджменту та психології

Державного закладу вищої освіти

«Університет менеджменту освіти»,

аспірант

Інститут соціальної та політичної психології

Національної академії педагогічних наук України

м. Київ, Україна

З початку 20-х років ХХІ століття вже ні в кого не виникає питання про доцільність реформування системи освіти в Україні. Хоч ідея Яна Коменського про класно-урочну систему ще жива, але потреба змін в організації освітнього процесу є актуальною. Поєднання педагогічного й психологічного аспекту є ефективним нововведенням в організацію комфортного й ефективного освітнього середовища.

Зміна сприйняття інформації здобувачами, швидкий розвиток цифрових технологій та активне застосування штучного інтелекту в освітній галузі спонукають до компетентнісного навчання, а значить і глибокого аналізу того, як психолого-педагогічні фактори впливають на формування успішного освітнього простору.

За словами науковців Г. Ємельяненко та Л. Абизової, сучасна освіта вимагає глибокого розуміння філософських, методологічних та культурологічних аспектів, а отже є мультимасштабним та багатограним процесом [1, с. 18].

Інноваційне освітнє середовище – це простір, що враховує індивідуальні потреби учнів, використовує сучасні методики навчання та забезпечує комфортну психологічну атмосферу.

Таке освітнє середовище стимулює творче мислення, сприяє зниженню рівня конфліктності, підвищує мотивацію до навчання та покращує психоемоційний стан учасників освітнього процесу [4, с. 328].

Г. Ємельяненко та Л. Абизова зазначають, що інновації включають в себе впровадження нових технологій навчання, активне використання досвіду міжнародної співпраці та розробку глобальних освітніх стандартів [1, с. 19].

Основними характеристиками інноваційного освітнього середовища є такі (рис. 1):

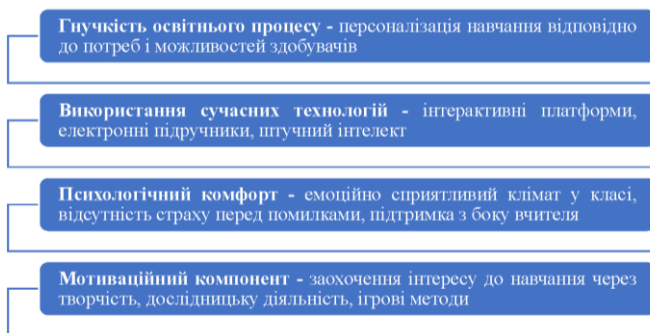

Рис. 1. Характеристики інноваційного освітнього середовища

Статистика – річ, з якою важко сперечатися. В аналітичному звіті за підсумками дослідження «Психологічна служба у школі: вплив повномасштабної війни» [3] зокрема зазначено, що в 2023/2024 н.р. у закладах загальної середньої освіти налічувалось 7 019 практичних психологів та 4 089 соціальних педагогів. У цьому ж навчальному році працювало 12 592 заклади ЗЗСО [2]. Наведені цифри говорять про дефіцит в закладах освіти фахівців допомагаючих професій, а значить функції практичних психологів і соціальних педагогів мають виконувати

вчителі, бо психологічний комфорт учнів є одним із головних факторів його успішності.

На сьогоднішньому етапі реформування системи освіти й тих викликів, які привнесла війна в наше життя, школа має створити такі умови, де учні почуватимуться безпечно, мотивовано та впевнено.

Позитивне емоційне середовище сприяє ефективному засвоєнню знань. Для цього важливим є психологічна підтримка з боку вчителя, формування культури довіри та взаємоповаги, подолання стресу через інтерактивні та групові методи навчання.

Як завжди, актуальною залишається мотивація до навчання. Педагогу варто звертати увагу на формування внутрішньої мотивації через зацікавлення й інтерес до предмету, через практичне застосування знань. Не зайвою буде й зовнішнє підкріплення мотивації через систему заохочень, нагород визнання поступів і досягнень учнів. Активно запроваджується й гейміфікація навчання через використання ігор, інтерактивних завдань.

В умовах сьогодення педагог – це не ретранслятор інформації й знань, які легко можна отримати з різних доступних джерел. Роль педагога в ХХІ столітті змінилася: він став наставником, тьютором та фасилітатором освітнього процесу.

Інноваційне освітнє середовище базується на компетентнісній освіті, не лише на отриманих знаннях, а й на вміннях, які допомагатимуть застосовувати ці знання в реальному житті.

Дистанційне й змішане навчання стає невід'ємною частиною освітнього процесу, а отже й комфортного освітнього середовища. Це дозволяє адаптувати освітній процес до індивідуальних особливостей, спроектувати траєкторію подальшого розвитку здобувачів.

Сьогодні науковці й освітяни говорять про подальші перспективи розвитку інноваційного освітнього середовища. Усе більшого значення набуває змішане та дистанційне навчання як нові освітні норми. У найближчий час стане актуальним питання індивідуального навчання на основі штучного інтелекту. Все це вимагатиме адаптації педагогів до цифрових технологій, подолання емоційного й професійного вигорання, рівний доступ до якісної освіти в умовах соціальної нерівності.

Подальші дослідження мають бути спрямовані на вдосконалення методик створення сприятливого освітнього середовища, що відповідає викликам сучасного світу.

Література:

1. Ємельяненко Г. Д., Абизова Л. В. Методологічні засади філософії освіти: інновації, виклики та перспективи. *Особистість та освіта в умовах сучасних соціокультурних викликів: ціннісно-світоглядні та науково-методичні аспекти.* : Зб. матеріалів науково-практ. конф.,

м. Дніпро, 22 лют. 2024 р. Дніпро, 2024. С. 18-19
URL: https://www.dano.dp.ua/attachments/article/392/Збірник_Особистість%20та%20освіта%20в%20умовах%20сучасних%20соціокультурних%20викликів...22.02.2024.pdf (дата звернення: 17.03.2025).

2. Кузьмичова Н. МОН: Освітні втрати – це реальна загроза розвитку всієї країни. *Знайшов*. https://znayshov.com/News/Details/nadiia_kuzmychova_mon_osvitni_vtraty_tse_realna_zahroza_rozvytku_vsiiei_krainy (дата звернення: 20.03.2025).

3. Психологічна служба у школах: вплив повномасштабної війни / О. Будзь та ін. ; ред.: А. Аносова, О. Петушкова. Київ : Центр інновац. освіти "Про.Світ", 2024. 93 с. URL: https://prosvitcenter.org/wp-content/uploads/2024/02/2final_prosvit_ps.pdf (дата звернення: 18.03.2025).

4. Сурело Є. Роль педагогів сільської місцевості у формуванні гармонійного соціального середовища закладу освіти в умовах війни. *Ресурсно-орієнтоване навчання в "3D": доступність, діалог, динаміка* : Зб. тез доп. V Міжнар. науково-практ. інтернет-конф., м. Полтава, 20–21 лют. 2025 р. Полтава, 2025. С. 328–331. URL: <https://drive.google.com/drive/u/0/folders/11B7BAXWSPHjrbKeCAy8DW4DDUf0PtGCs> (дата звернення: 18.03.2025).